

Naslov članka/Article:

Večletno spremljanje otrok z odloženim všolanjem v Vrtcu Otona Župančiča Črnomelj

Long-term Observation of Children with Deferred Entry in the Oton Župančič Črnomelj Primary School

Avtor/Author:

IVANA LEKO

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolsko svetovalno delo št. 3/2018, letnik 22

ISSN 1318-8267

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo
Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2018

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solsko-svetovalno-delo/>

Večletno spremljanje otrok z odloženim všolanjem v Vrtcu Otona Župančiča Črnomelj

IVANA LEKO, Vrtec Otona Župančiča Črnomelj
leko.ivana@gmail.com

● **Izveček:** V prispevku predstavljam analizo odložitve šolanja v našem vrtcu, saj številni prispevki na to temo govorijo o porastu števila odloženih vpisov otrok v šolo v Sloveniji (Vidmar 2016). V analizi stanja sem primerjala podatke od leta 2009 do leta 2017 ter ugotovila, kakšen je delež otrok z odloženim vpisom v našem vrtcu. Primerjala sem različne okoliščine in značilnosti otrok, ki so bile navedene kot argumenti za odlog šolanja (Malešević 2016). Ugotavljala sem, kako je odložitev všolanja vplivala na otrokov kasnejši napredek v šoli.

Poleg predstavitve rezultatov analize sem opisala tudi vlogo svetovalne službe kot podpore strokovnim delavcem v vrtcu in vezni člen med starši, zunanjimi institucijami in strokovnimi delavci.

Empirične podatke sem črpala iz arhiva naše svetovalne službe o otrocih, ki so imeli odloženo všolanje. Glede napredka otrok pri nadaljnjem šolanju sem se povezala z osnovnimi šolami.

Ključne besede: odlog všolanja, okoliščine odloga, napredek otrok v osnovni šoli, sodelovanje z zunanjimi institucijami.

Long-term Observation of Children with Deferred Entry in the Oton Župančič Črnomelj Primary School

● **Abstract:** The article presents the analysis of deferred entry in our primary school from 2009 to 2017. The results show that deferred entry first increases and in 2014 reaches its peak at 2% of all included children. Compared to the statistics in Slovenia, where there is an increase of deferred entry, we notice that, in our primary school, deferred entry has decreased in the last three years. The results also show the importance of an early integration of the immigrant and Roma children in relation to deferred entry. The results also indicate the importance of the cooperation with counsellors in primary schools and other institutions, which helps parents with their decision on deferred entry.

Keywords: deferred entry, circumstances of deferred entry, progress of children in primary school, cooperation with external institutions

Uvod

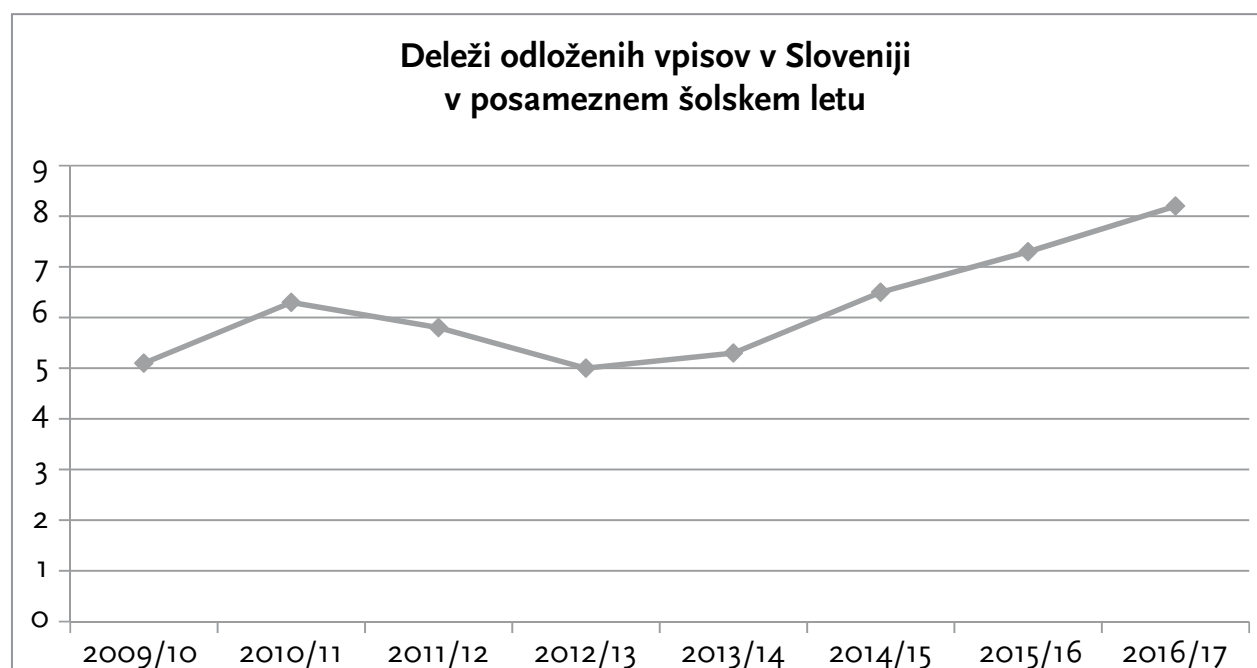
Prehod iz vrtca v šolo je velik korak za vso družino, tako za starša, kot tudi za otroka. Lahko ga olajšamo, če otroku pustimo prostor, da izrazi svoja čustva in pričakovanja glede šole. Hkrati pa je tudi staršem treba omogočiti varen prostor, da izrazijo svoje dvome, želje in pobude. Vse to je lažje izvedljivo, če vrtec in šola sodelujeta. Šola lahko vrtčevskim otrokom omogoči obisk pouka, prireditev, igrice, skupne igre vrtčevskih in šolskih otrok ipd. Za organizacijo tovrstnega povezovanja je potrebno sodelovanje svetovalne službe vrtca s šolsko svetovalno službo.

1 Odlog všolanja

Odlog všolanja je možen na predlog staršev, zdravstvene službe oziroma na podlagi odločbe o usmeritvi, če se

ugotovi, da otrok ni pripravljen za vstop v šolo (Zakon o osnovni šoli 2016). V primeru, da so predlagatelji starši ali zdravstvena služba, je potrebno ugotavljanje pripravljenosti otroka na šolo. Odložitev všolanja »mora biti strokovno utemeljena in je praviloma povezana bodisi z individualnimi ali okoljskimi specifičnostmi v razvoju in učenju otrok« (Marjanovič Umek 2016, str. 6). Ocena pripravljenosti za šolo temelji na aktualnem razvoju otroka. Oblikuje se na podlagi preventivnega pregleda pri osebnem zdravniku otroka, pregleda psihologa in po potrebi drugih mnenj (razvojna ambulanta, vrtec). Pri ugotavljanju pripravljenosti otroka v šolo poda mnenje tudi vrtec. Z zakonom je možno tudi zgodnejše všolanje, vendar v >

Ocena pripravljenosti za šolo temelji na aktualnem razvoju otroka.

Slika 1: Delež otrok z odloženim vpisom v šolo v Sloveniji (SURs)

našem vrtcu nimamo evidentiranih podatkov in izkušenj z otroki z zgodnjim vpisom.

V Sloveniji je opaziti, da se število otrok z odloženim vpisom v šolo povečuje. Pred petimi leti je bilo med prvošolci 5,4 odstotka sedemletnikov - otrok, ki so zaradi različnih razlogov šolanje začeli leto kasneje kot vrstniki. V šolskem letu 2016/17 pa je bilo med prvošolci 8,2 odstotka sedemletnikov (SURS, 2017).

V podatkih SURS-a ni informacij o razlogih za odložitve všolanja in ne o postopkih ocenjevanja pripravljenosti otrok v šolo (Marjanovič Umek 2016).

Na pripravljenost otrok za vstop v šolo pomembno vplivajo govorne in intelektualne zmožnosti (Marjanovič Umek, Fekonja, Bajc 2006). V raziskavi so avtorice proučevale vpliv vključenosti v vrtec in izobrazbe staršev na pripravljenost za vstop v šolo. Rezultati tujih raziskav (Caughy 1994, v Marjanovič Umek 2016) kažejo, da ima zgodnja vključenost v vrtec pri otrocih, ki prihajajo iz manj spodbudnega okolja, pozitiven učinek na otrokovo pripravljenost za šolo. Pri otrocih iz bolj spodbudnega okolja pa ni povezanosti med zgodnjo vključitvijo v vrtec ter razvojem bralnih in matematičnih spretnosti (Marjanovič Umek, Fekonja, Bajc 2006). Dobljeni rezultati naših avtoric te ugotovitve potrjujejo, saj rezultati kažejo, da vključenost v vrtec spodbuja razvoj otrok staršev z nizko izobrazbo oziroma vsaj deloma nadomesti primanjkljaje v otrokovem razvoju. Učinek vključenosti v vrtec na pripravljenost na šolo pa ni bil pomemben dejavnik pri otrocih staršev z visoko izobrazbo.

Avtorice poudarjajo pomen vrtca pri zmanjšanju neenakosti med otroki tudi v povezavi s pripravljenostjo za šolo. Zato je pomembna starost vključenih otrok in tudi vključitev otrok staršev z nizko izobrazbo, torej otrok, ki prihajajo iz manj spodbudnega družinskega okolja ter otrok emigrantov (Marjanovič Umek 2016).

1.1 Vloga svetovalnega delavca v vrtcu v primeru odloga všolanja

Svetovalna služba ima pri prehodu otroka iz vrtca v šolo pomembno vlogo. Kot je zapisano v Programskih smernicah - svetovalna služba v vrtcih (Čačinovič Vogrinčič idr. 2008), je njen temeljni cilj sodelovati pri vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj otroka. Temu cilju sledi tudi posebna skrb za otroka pri prehodu v šolo. S tem uresničujemo otrokovo

Svetovalna služba ima pri prehodu otroka iz vrtca v šolo pomembno vlogo; njen temeljni cilj je sodelovati pri vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj otroka.

pravico do resničnosti (Braunmuhl 1979, v Čačinovič Vogrinčič 2007). Kot navaja Gabi Čačinovič Vogrinčič, »je to pravica otroka, da se ga vidi in sliši, pravica, da misli, kar misli, pravica otroka do vseh njegovih čustev«. Udejanjijo jo lahko predvsem odrasli - pri tem imajo najpomembnejšo vlogo starši, nato pa vzgojitelji. Skupaj z otrokom ustvarjajo pogoje, v katerih bo dobil dovolj dobrih izkušenj o sebi (Čačinovič Vogrinčič 2007, str. 47).

Delo svetovalne službe pri odložitvi všolanja vključuje (Čačinovič Vogrinčič idr. 2008):

- svetovalno delo z otroki - pomoč otrokom pri prehodu v šolo;
- svetovalno delo z vzgojitelji - sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki pri izvajanju programa za predšolske otroke v oddelku;
- svetovalno delo s starši - individualno svetovanje staršem, informiranje in pomoč pri vzpostavljanju komunikacije z ustreznimi ustanovami;
- sodelovanje z zunanjimi ustanovami - povezovanje v projektu pomoči z osnovnimi šolami, zdravstvenim domom, psihologom itd.

Vsa štiri področja dela so tesno povezana in se med seboj prepletajo ter dopolnjujejo.

Delo svetovalnega delavca je skrb za odnose z vzgojitelji, med vzgojiteljem in otrokom, med vzgojiteljem in starši ter za povezovanje staršev z zunanjimi institucijami (šolskimi svetovalnimi delavci, zdravstvenim domom idr.). Svetovalni delavec neguje razmerja in soustvarja pogoje zanje.

Svetovalni delavec oblikuje delovni odnos, v katerem vsak posamezni člen v procesu pomoči prispeva svoj delež, ki je dragocen in nujen. Vzpostavljanje delovnega odnosa se začne z dogovorom o sodelovanju, ki vsebuje pristanek na sodelovanje vseh soudeležencev v projektu pomoči, kot tudi dogovor o značilnostih delovnega odnosa. Na ta način je vsem, ki sodelujejo, jasno, zakaj so tukaj ter kaj bodo delali (Čačinovič Vogrinčič 2007).

Svetovalni delavec je tisti, ki raziskuje potrebe staršev, otroka in vzgojitelja, predstavi svoje videnje ter v pogovoru proces pripelje k zaželenim rešitvam. Da bi udeleženi v problemu postali udeleženi v rešitvi, je potrebno sporazumevanje, dogovarjanje, spremljanje in sooblikovanje vseh soudeležencev (Čačinovič Vogrinčič 2007).

Svetovalni delavec mora vzdrževati stalno in odprto sodelovanje, tako znotraj vrtca kot tudi z zunanjimi insti-

Delo svetovalnega delavca je skrb za odnose z vzgojitelji, med vzgojiteljem in otrokom, med vzgojiteljem in starši ter za povezovanje staršev z zunanjimi institucijami.

tucijami. S tem prispeva k zaupnosti, samostojnosti in dobrobiti vseh udeleženi.

1.2 Spremljanje otroka z možnostjo odložitve všolanja

Vzgojitelj mora pri svojem delu upoštevati stopnjo razvoja otrok, njihove individualne potrebe in interese ter osebnostne lastnosti (B. Vrbovšek 2007). W. Cross in D. Veniss (2004, v Kanalac, Obzbič 2016) poudarjata, da je ključnega pomena poznavanje razvoja otroka. Podatke o vsem navedenem dobi z opazovanjem otrok, saj le to skupaj z drugimi strategijami omogoča oblikovanje kratkoročnih in dolgoročnih vzgojno-izobraževalnih ciljev (Kanalac, Obzbič 2016).

Vzgojitelj je tisti, ki največkrat opazi, da otrok potrebuje dodatno spremljanje pred všolanjem, in ima glavno vlogo pri pomoči otroku v primeru odložitve všolanja. Vzgojitelj, ki v skupini spremlja otroke, svetovalnega delavca opozori na posameznika, pri katerem se kažejo odstopanja v razvoju.

Svetovalni delavec se povezuje z vzgojiteljem pri hospitacijah v oddelku. V odnosu z vzgojiteljem ima podporno vlogo. Pomembno je, da se svetovalni delavec in vzgojitelj pravočasno vključita v proces pomoči, da lahko zbereta dovolj podatkov in, če je mogoče, z dodatno pomočjo zmanjšata opažena odstopanja. Zapiski opazovanj in poznavanja vsakega otroka v skupini so pri tem v veliko pomoč. Na podlagi opazovanj lahko svetovalni delavec in vzgojitelj skupaj načrtujeta dodatno spremljanje in spodbujanje posameznih otrok pred vstopom v šolo. V nadaljevanju spremljata, kako se skupina razvija in napreduje ter kako se s skupino razvijajo in napredujejo posamezni otroci. Pri spremljanju otrokovega razvoja sta nam v pomoč dva obrazca, ki smo jih pridobili z letošnjim letom. Prvi je *Pripomoček za zapis izvedenih dejavnosti in spremljanje otroka na posameznem področju dejavnosti kurikula za vrtce za uspešen prehod v šolo*, ponujen v Priporočilih za uspešen prehod otrok iz vrtca v šolo. V dogovoru s starši lahko obrazec potuje naprej z otrokom v šolo in s tem omogoča lažji prehod v šolo. Drugi obrazec je *Pripomoček za spremljanje razvoja otrokovih kompetenc v zadnjem letu pred vstopom v šolo*, ki ga lahko uporabimo tako za krajše programe, kot tudi za otroke, ki redno obiskujejo vrtec (Priporočila za izvajanje krajših programov). Predstavlja nazoren razvoj otroka po posameznih področjih in z njim pridobimo vpogled v dosežke otroka na začetku leta in kakšen napredek je napravil do konca.

Vzgojitelj ob različno vodenih in spontanah dejavnostih oceni, kako se otrok odziva v različnih okoliščinah. Dragocen pripomoček pri spremljanju otroka je otrokov portofolio, ki nam omogoča kronološki pregled otrokovega napredka (Stritar, Sentočnik 2007, v Malešević

2016). Vzgojitelj ga lahko izkoristi pri načrtovanju dejavnosti, s katerimi spodbuja in nadgrajuje posamezna področja otrokovega razvoja. S skupnim delom v vrtcu in doma prispevamo k razvoju šibkih področjih otroka in dosežemo lahko, da otrok napreduje, ter mu s tem omogočimo vpis v šolo skupaj z vrstniki.

Pri odlogu všolanja smo najbolj pozorni na govorno-jezikovno kompetentnost otroka, intelektualne sposobnosti in socialni razvoj. Vse tri komponente so pogosto povezane med seboj. Hkrati pa posebno pozornost posvečamo otrokom s posebnimi potrebami.

1.3 Sodelovanje vzgojiteljev s starši otrok in vloga svetovalnega delavca pri tem

V primeru odloga všolanja je treba starše pravočasno povabiti na pogovor. S tem jim damo priložnost, da predstavijo svoja videnja o otroku in pričakovanja do šole. Ponudimo jim prostor, da lahko izrazijo svoje strahove in želje, ter s tem omogočimo njihovo soudeležbo.

Svetovalni delavec ima vlogo strokovne podpore vzgojitelju pri sodelovanju s starši ter pomeni podporo pri uresničevanju koncepta etike udeleženi. To je sodelovanje, v katerem nihče nima zadnje besede, temveč soustvarjamo pogovor, ki se nadaljuje (Čačinovič Vogrinčič 2007).

Pri delu s starši sooblikujemo skupni cilj, ki ga želimo doseči - spodbujanje šibkih področij. S sprotnim spremljanjem na govorilnih urah in s pomočjo rednih srečanj z vzgojiteljico in starši lahko sledimo morebitnim premikom v otrokovem razvoju.

Pomembno je, da se povezujemo z zunanjimi institucijami, ki sodelujejo pri oblikovanju odločitve o všolanju. S sodelovanjem z osnovnimi šolami prispevamo k približevanju in lažšanju stisk pri prehodu v šolo. S šolskimi svetovalnimi službami sodelujemo tako, da podamo mnenje o odlogu všolanja. V dogovoru s starši izvajamo skupne sestanke na šoli, na katerih otroka in starša pripravimo na mehkejši prehod. Skupni sestanki so priložnost za opredelitev posebnosti, občutljivosti in potreb otroka, za sporočanje, kakšen pristop potrebuje otrok, kaj se je izkazalo kot dobra praksa v vrtcu itd. Poveza-

S skupnim delom v vrtcu in doma prispevamo k razvoju šibkih področjih otroka in dosežemo lahko, da otrok napreduje, ter mu s tem omogočimo vpis v šolo skupaj z vrstniki. Pri odlogu všolanja smo najbolj pozorni na govorno-jezikovno kompetentnost otroka, intelektualne sposobnosti in socialni razvoj.

va z osnovnimi šolami je v našem kraju izredno dragocen in koristen vir sodelovanja za starše, vrtec in šolo. S tem vsi skupaj prispevamo k ustvarjalnemu sodelovanju udeležencev v projektu pomoči (Čačinovič Vogrinčič 2007).

Poleg svetovalnih služb na šoli imajo pri oblikovanju odločitve o odložitvi všolanja pomembno vlogo tudi zdravstveni domovi in razvojne ambulante. Svetovalni delavec v vrtcu lahko pomaga staršem pri vzpostavitvi stika z zdravnikom ali psihologom. Tako starši lažje in hitreje pridobijo mnenje o odlogu.

2 Raziskovalni problem

V raziskavi sem želela preveriti:

- kako se je v zadnjih devetih letih gibalo število otrok z odloženim vpisom v osnovno šolo iz vrtca Črnomelj,
- kateri dejavniki in okoliščine so bili ključni vzrok odložitve všolanja,
- kakšen je napredek otrok z odloženim všolanjem v osnovni šoli.

3 Metoda

3.1 Udeleženci

V raziskavo sem zajela 30 otrok, ki so bili v vrtec Črnomelj vključeni od šolskega leta 2009/10 do 2017/18.

3.2 Postopek

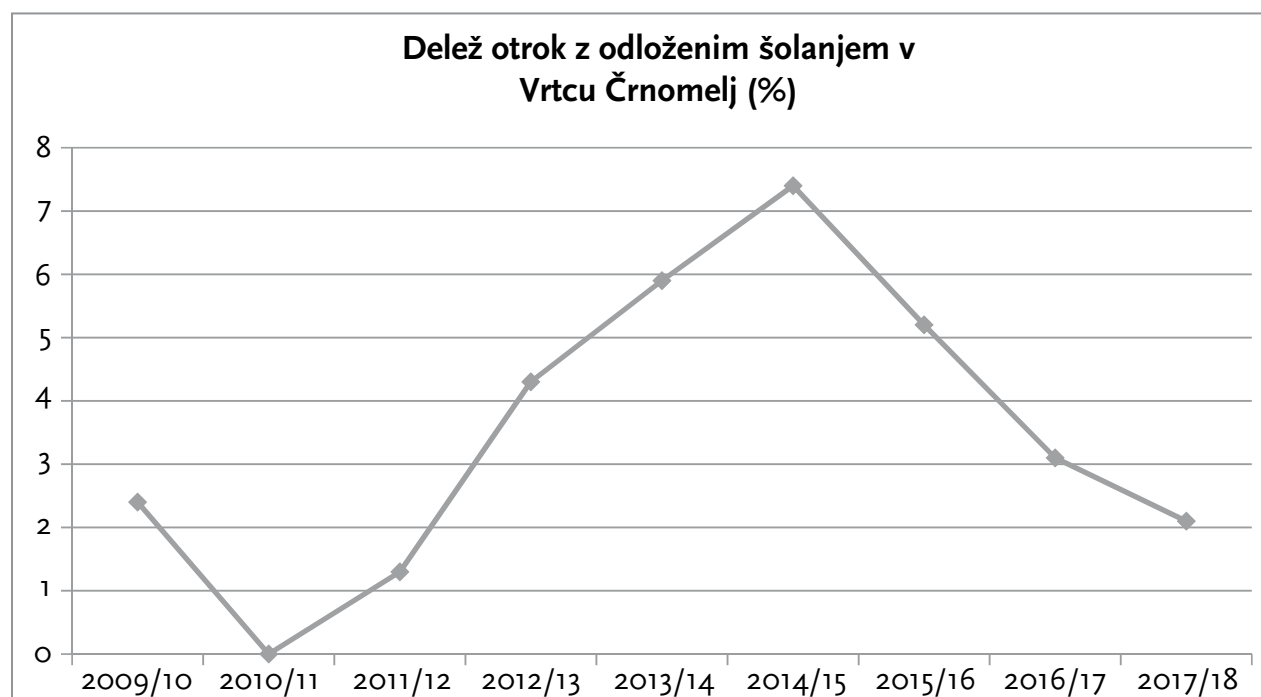
Podatke sem zbrala iz arhiva vpisa vključenih otrok v vrtec Črnomelj, iz zapiskov vzgojiteljic o opazovanjih in spremljanju otrok ter mnenja vrtca o odlogu šolanja. Pri otrocih z odloženim všolanjem v osnovni šoli sem analizirala podatke o napredku v šoli.

4 Rezultati in interpretacija

4.1 Primerjava odloga vpisa v vrtcu Črnomelj skozi leta

Kot prvi raziskovalni problem sem izpostavila primerjavo števila otrok z odloženim všolanjem v letih od 2009 do 2017 v vrtcu Črnomelj v primerjavi s statističnimi podatki za Slovenijo v enakem obdobju. Zajeti so bili otroci, ki so bili vključeni v vrtec Črnomelj. To pomeni, da se podatki ne nanašajo na vse otroke iz občine Črnomelj. Tabela prikazuje skupno število vključenih otrok zadnje leto pred vstopom v šolo na dan 1. 9. posameznega šolskega leta, število otrok z odloženim vpisom ter otroke glede na spol (tabela 1).

V šolskih letih 2009/10 do 2011/12 je opaziti nizek odstotek otrok z odloženim vpisom. Z letom 2012/13 delež otrok začne naraščati, in sicer na 4,3 odstotka. V letu 2014/15 imamo najvišjo raven otrok z odloženim všolanjem, in sicer 7,4 odstotka vseh otrok. Z letom 2015/16 se začne rahel upad odloženega všolanja. Trend upadanja je opazen do šolskega leta 2017/18 (2,1 odstotka). Dobljenih podatkov ne moremo posploševati, saj se nanašajo le na

Slika 2: Delež otrok z odloženim všolanjem od leta 2009/10 do 2017/18

otroke, vključene v en vrtec. Kljub temu pa ugotavljamo, da število šestletnikov z odloženim všolanjem, ki obiskujejo vrtec Črnomelj, v zadnjih letih upada, in želimo si, da bo tudi v prihodnje število otrok ostalo v teh okvirih.

V tabeli 1 sem primerjala tudi otroke po spolu. Skupno število dečkov z odloženim všolanjem je 22, deklic pa 8. Razlika je skoraj trikratna. V večini preiskovanih let opazimo, da je dečkov z odloženim všolanjem več kot deklic.

4.2 Analiza okoliščin in značilnosti otroka, ki podpirajo odlog všolanja

V drugem delu raziskave sem podrobneje analizirala, katere okoliščine oziroma značilnosti otrok v našem vrtcu so vplivale na odložitev všolanja.

Kot osnovni vir analize sem vzela anketo Tamare Malešević, ki je bila izvedena na strokovnih srečanjih Zavoda RS za šolstvo decembra 2013. Z njeno anketo so bila preučena mnenja svetovalnih delavcev in izkušnje z odlogom všolanja in zgodnjim všolanjem otrok. V anketi so svetovalni delavci odgovarjali na vprašanje *Katere okoliščine oz. lastnosti otroka lahko vplivajo na odlog všolanja*. Anketne podatke T. Malešević sem primerjala s svojimi podatki, ki sem jih pridobila od vzgojiteljic na podlagi opazovanja v času odložitve všolanja in mnenja vrtca o odlogu všolanja poslanim na osnovne šole. V vzorec sem zajela 30 otrok od šolskega leta 2009/10 do

2017/18, ki so imeli odloženo všolanje (tabela 2). Pri vsakem otroku sem analizirala, kateri dejavniki so vplivali na odlog. Dejavnike sem razvrstila v kategorije: starost otroka, socialna in čustvena nezrelost, razvojni zaostanek, posebne potrebe otrok, otroci tujcev (slabo znanje slovenskega jezika), neugodne družinske razmere, govorno-jezikovni primanjkljaji in nespodbudno okolje.

Tabela 2: Okoliščine in značilnosti otroka, ki vplivajo na odlog šolanja

Analiza okoliščin oz. lastnosti otroka od šolskega leta 2009/10 do 2017/18	
Starost otroka (otroci rojeni konec koledarskega leta)	14
Socialna in čustvena nezrelost	12
Otroci tujcev, ki ne razumejo slovensko	9
Posebne potrebe otrok	8
Razvojni zaostanek	7
Nespodbudno okolje	6
Neugodne družinske razmere (selitev)	2
Govorno-jezikovni primanjkljaji	2
Skupno število	60

Pregledali smo podatke o tridesetih otrocih. Iz zapisov smo izluščili skupaj 60 kriterijev za odlog šolanja, kar pomeni, da imajo otroci v povprečju dva kriterija, zaradi ka-

Tabela 1: Število otrok z odloženim všolanjem od šolskega leta 2009/10 do 2017/18

Šolsko leto	Število otrok zadnje leto pred vstopom v šolo	Število otrok z odloženim vpisom	Otroci glede na spol		Odstotek otrok, starih 6 ali več let, vključenih v vrtec
			Deklice	Dečki	
2009/10	83	2	2	0	2,4
2010/11	86	0	0	0	0
2011/12	79	1	0	1	1,3
2012/13	93	4	1	3	4,3
2013/14	102	6	2	4	5,9
2014/15	94	7	0	7	7,4
2015/16	96	5	1	4	5,2
2016/17	95	3	1	2	3,1
2017/18	96	2	1	1	2,1
	Skupaj	30	8	22	

terih smo podali mnenje za odlog. Najpogostejši kriterij je starost otroka - rojeni konec koledarskega leta (14 otrok). Naslednji kriterij v rangu je socialna in čustvena nezrelost.

Izpostavljene so tudi posebne potrebe otrok in s tem povezani razvojni zaostanki, kar kaže, da smo pozorni na otroke z različnimi razvojnimi težavami, kar potrjujejo tudi rezultati osnovne ankete (Malešević 2017).

V primerjavi z rezultati ankete, ki so jih navajali svetovalni delavci (Malešević 2017), v kateri je bil vpliv neugodnega okolja (nespodbudno okolje, selitev, otroci tujcev ipd.) najmanj poudarjen, je v našem vrtcu opazen. Velik delež otrok z odlogom všolanja izhaja iz družin, katerih materni jezik ni slovenščina, saj geografsko živimo na območju, kjer je veliko selitev staršev iz nekdanjih držav bivše Jugoslavije ter pripadnikov romske skupnosti. Skupno število otrok, katerih materni jezik ni slovenščina, je devet, kar pomeni skoraj tretjino vseh otrok z odloženim všolanjem. Ob tem se lahko navežemo na ugotovitve Ljubice Marjanovič Umek (2016), da je še vedno pereč problem premajhen delež vključenih otrok iz robnih skupin (migranti, Romi) in s tem povezano nižjo izobrazbo staršev, kar v veliki meri prispeva k povečanemu številu odlogov všolanja v naši občini.

V nadaljevanju sem raziskala, koliko časa so bili otroci z odloženim šolanjem vključeni v vrtec (tabela 3). Iz tabele vidimo, da je bilo šest otrok (petina) vključenih v vrtec na pobudo svetovalnih služb iz osnovnih šol pri vpisu v prvi razred. Šolska svetovalna služba je predlagala vpis v vrtec in odložitev všolanja. Rezultati nam pokažejo, da je še vedno veliko otrok, ki niso vključeni v vrtec pred vstopom v šolo.

Štirje otroci so bili vključeni zadnje leto pred vstopom v šolo. Tabela nam tudi pokaže, da je bilo veliko otrok z odloženim všolanjem v vrtec vpisanih pet ali šest let. Pri tem se izpostavlja vprašanje pomembnosti zgodnje vključitve otroka v vrtec v povezavi z okoliščinami oz. lastnostmi otroka, ki vplivajo na odlog všolanja.

Tabela 3: Vključenost otrok v vrtec z odloženim všolanjem

Število otrok po letih vključenosti v vrtec					
1 leto	2 leti	3 leta	4 leta	5 let	6 let
6	4	1	7	5	7

4.3 Spremljanje napredka otrok v nadaljnjem šolanju

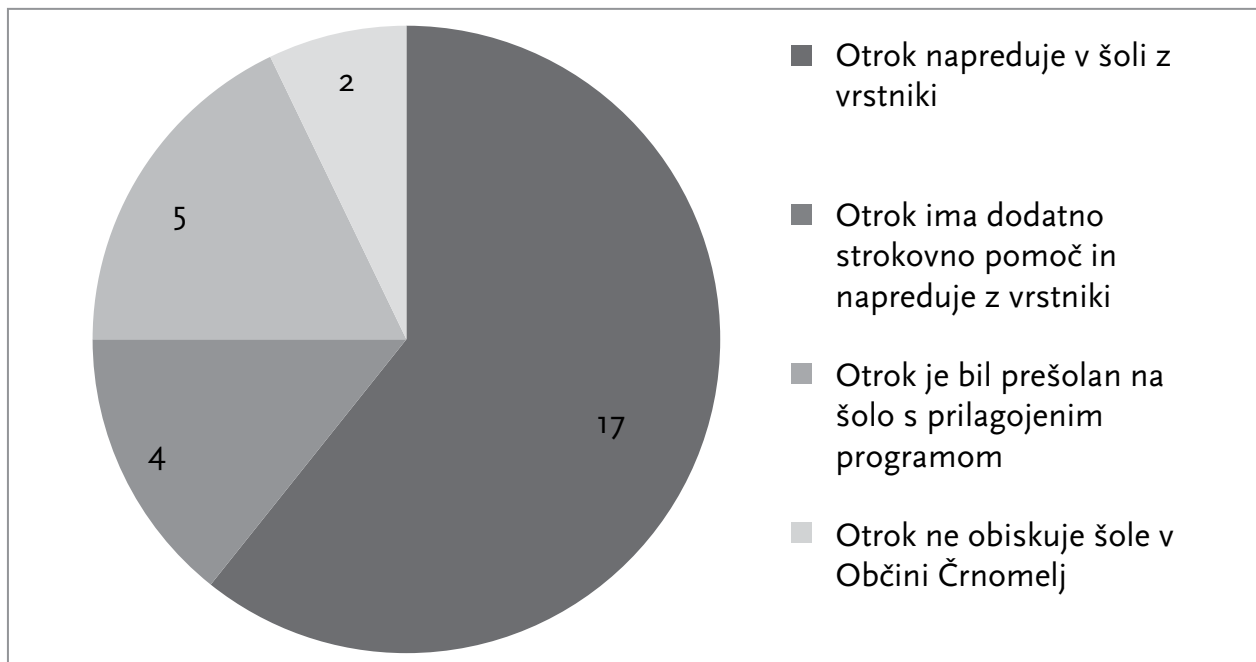
S tretjim raziskovalnim problemom sem hotela pridobiti vpogled, kako je odlog všolanja vplival na kasnejši napredek otrok v osnovni šoli. V raziskovalne namene sem pridobila podatke iz treh osnovnih šol v občini Črnomelj. Zanimalo me je, kako so se otroci prilagodili v šoli, ali je odložitev šolanja prispevala k boljšim rezultatom ali ne. Vzorec je zajemal 28 otrok (ne vključuje otrok z odloženim všolanjem, ki so v letošnjem letu začeli hoditi v šolo). Podatke sem razdelila na tri kategorije: otrok napreduje z vrstniki, otrok napreduje z vrstniki s pomočjo, otrok je prešolan na šolo s prilagojenim programom (tabela 4).

Iz tabele 4 je razvidno, da več kot polovica otrok (17 od 28) napreduje s svojimi vrstniki. Štirje otroci redno

Tabela 4: Napredek otrok z odloženim všolanjem v osnovni šoli

Šolsko leto	Število otrok z odloženim šolanjem	Otrok napreduje v šoli z vrstniki	Otrok ima dodatno strokovno pomoč in napreduje z vrstniki	Otrok je bil prešolan na šolo s prilagojenim programom	Otrok ne obiskuje šole v občini Črnomelj
2009/10	2			1	1
2010/11	0				
2011/12	1	1			
2012/13	4	2	1	1	
2013/14	6	3	1	1	1
2014/15	7	4	2	1	
2015/16	5	4		1	
2016/17	3	3			
Skupaj	*28	17	4	5	2

*Opomba: Vzorec zajema otroke, ki že obiskujejo osnovno šolo.

Slika 3: Napredek otrok v šoli z odloženim všolanjem

napredujejo v osnovni šoli z dodatno strokovno pomočjo. Pet otrok z odloženim všolanjem je bilo prešolanih na šolo s prilagojenim programom. Pri tem se lahko vprašamo, ali smo bili dovolj senzibilni - ali smo dovolj zgodaj odkrili in usmerili otroke (slika 3).

Sklep

V šolskih letih 2009/10 do 2017/18 je vrtec Črnomelj obiskovalo 30 otrok z odloženim všolanjem. Največji delež odložitve smo imeli v letu 2014/15 in je znašal 7,4 odstotka vseh vključenih otrok. Po tem letu delež otrok začne upadati in v zadnjem letu 2017/18 znaša le 2,1 odstotka, kar je razmeroma nizek odstotek odloga v primerjavi s slovenskim povprečjem.

V našem vrtcu namenjamo posebno skrb ozaveščanju staršev in spremljanju razvoja otroka v zadnjih letih obiskovanja vrtca. Več pozornosti namenjamo pogovoru s starši, izpostavljanju otrokovih prednosti in krepitevi šibkejših področij v razvoju otroka, pri čemer potrebuje dodatno podporo. Moje mnenje je, da manjša odstopanja pri otrocih lahko s skupnim delom in sodelovanjem s starši nadoknadimo v enem letu. S prilaganjem dejavnosti v oddelku in poudarkom na krepitevi šibkih področij lahko otroka opolnomočimo, da napreduje s svojimi vrstniki.

Rezultati raziskave porajajo vprašanje, zakaj je med otroki z odloženim všolanjem pomembno več fantov kot deklic. Ena od naših hipotez je, da deklice prej socialno in čustveno dozori. Socialna in čustvena nezorelost je namreč drugi najpogostejši kriterij odložitve všolanja. Pomembno vlogo pri odlogu imajo tudi okoliščine, v katerih otroci živijo. Precej odložitve predlagamo za otroke tujcev, katerih materni jezik ni

slovenščina. Skoraj tretjina vseh otrok v našem vrtcu prihaja iz družin, ki so se preselili iz nekdanjih držav bivše Jugoslavije ali pa so pripadniki romske skupnosti. Ocenjujemo, da je v naši občini še vedno premajhen delež vključenih otrok iz robnih skupin (migranti, Romi) in s tem povezano nižjo izobrazbo staršev, kar v veliki meri prispeva k povečanemu številu odlogov v našem vrtcu.

Pozna vključenost otrok v vrtec je prav tako pomemben dejavnik odloga. Pri šestih otrocih je predlog za odložitve dala šolska svetovalna služba, saj je ocenila, da bo otrok razvojno precej pridobil, če bo nekaj časa obiskoval vrtec, kar mu bo olajšalo delo v šoli. Zato velja razmisliti, kako doseči čim večjo vključenost otrok drugega starostnega obdobja. Eno od možnih rešitev prinaša novela Zakona o vrtcih (2017), ki uzakonja krajše programe v obsegu 240 ur, ki bodo financirani iz državnega proračuna. Z brezplačnim programom želimo spodbuditi starše k vključitvi otroka v vrtec pred vstopom v šolo.

Odlog všolanja pomeni izziv za vse soudeležene, predvsem za starše in otroka, pa tudi za vzgojitelja in svetovalno službo. Zelo pomembno je pravočasno medsebojno sodelovanje in usklajevanje v dobrobit otroka.

Sodelovanje svetovalne službe vrtca s svetovalnimi službami osnovnih šol v občini Črnomelj je zelo dragocen pogoj za celostno obravnavo, saj pridobimo mnenje in videnje drugih profilov ter s tem staršu olajšamo stik z zunanjo socialno mrežo in njihovo odločitev pri odlogu všolanja. S povezovanjem krepimo otrokova pozitivna čustva do šole in mu ponujamo prostor za rast, gradimo pa tudi kakovostne odnose med starši in strokovnjaki institucij, ki sodelujejo pri spremljanju otroka. <

Viri in literatura

1. Cotič Pajntar, J. in Zore, N. (2018). *Priporočila za uspešen prehod iz vrtca v šolo*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: https://www.zrssi.si/zrss/wp-content/uploads/priporocila-za-vrtce_prehod_9-julij-2018.pdf (5. 12. 2018).
2. Cotič Pajntar, J. in Zore, N. (2018). *Priporočila za izvajanje krajsih programov v obsegu 240 ur za otroke, ki v letu pred vstopom v šolo še niso bili vključeni v vrtec*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo. Dostopno na: https://www.zrssi.si/zrss/wp-content/uploads/krajsi-programi-v-vrtcu_priporocila_13julij2018.pdf (5. 12. 2018).
3. Čačinovič Vogrinčič, G. (2007). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
4. Čačinovič Vogrinčič, G. idr. (2008). *Svetovalna služba v vrtcu: programske smernice*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
5. Kanalec, T. in Ozbič, M. (2016). Ustrezno razvite predopismenjevalne spretnosti v predšolskem obdobju kot ključni dejavnik za kasnejšo šolsko učno uspešnost. V: *Šolsko svetovalno delo*, letnik XX, št. 3/4, str. 23-34.
6. Malešević, T. (2017). Strokovna skrb za dobrobit in optimalni razvoj otroka v prehodu v osnovno šolo. V: *Šolsko svetovalno delo*, letnik XXI, št. 1, str. 43-55.
7. Marjanovič Umek, L., Fekonja, U. in Bajc, K. (2006). Dejavniki otrokove pripravljenosti za šolo. V: *Psihološka obzorja* 2, str. 31-51.
8. Marjanovič Umek, L. (2016). Pripravljenost otrok za vstop v šolo: Vpliv starosti in drugih individualnih in okoljskih dejavnikov. V: *Šolsko svetovalno delo*, letnik XX, št. 3/4, str. 4-12.
9. Vidmar, M. (2016). Prehod iz vrtca v šolo: pogledi in izzivi. V: *Šolsko svetovalno delo*, letnik XX, št. 3/4, str. 13-22.
10. SURS, Statistični Urad Republike Slovenije. (2016). SI-STAT Data Portal. Dostopno na: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0971411S&ti=&path=../Database/Dem_soc/09_izobrazevanje/03_predsolvzgoja/03_09714_vrtci_kazalniki/&lang=2 (3. 4. 2018).
11. SURS, Statistični Urad Republike Slovenije. (2017). Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/6893> (30. 3. 2018).
12. Vrbovšek, B. (2007). *Porajajoča se pismenost v predšolskem obdobju*. Ljubljana: Supra.
13. Zakon o osnovni šoli. (2016). Uradni list RS 81/16. Dostopno na: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> (3. 4. 2018).

Vizualne degustacije, kratke predstavitve programov in delavnic z vizualno-likovnega področja

Izvajalci: Društvo Škuc, Galerija Božidar Jakac, Koroška galerija likovnih umetnosti, MGLC, Ustvarjalna pisarna Sodelujem, Center sodobnih umetnosti Celje
Koroška galerija likovnih umetnosti predstavi Sobo pobega, iz katere se udeleženci, učenci od 10. do 15. leta, lahko rešijo le tako, da namige poiščejo med deli Jožeta Tisnikarja, pri iskanju ključa pa jim bo na pomoč priskočil Vranček Koki, čuvaj muzejske zbirke. Ustvarjalna pisarna Sodelujem bo

predstavila večletno degustacijo, pri kateri v svet vizualne umetnosti vstopimo skozi »druga vrata«, zato avtorice pripravijo vmesnike, ki omogočajo, da obiskovalci prek vseh čutil, tipa, sluh, voha, okusa in vida dojemajo razstavne eksponate. Galerija Škuc bo s partnerji SCCA, Zavodom za sodobno umetnost – Ljubljana, Društvom za promocijo žensk v kulturi – Mesto žensk, Kulturno umetniškimi društvom Mreža, Društvom ŠKUC in Umetniškimi društvom Nomad Dance Academy Slovenija predstavila aktualno ponudbo S(v) odobnosti, namenjeno mladim v osnovnih in srednjih šolah. MGLC Ljubljana bo predstavil Mobilni grafični

atelje, potujočo gostujočo grafično delavnico s kratko predstavitvijo grafike, demonstracijo tiska in izvedbo šablonskega sitotiska za šole. Galerija Božidar Jakac bo skozi reprodukcije sodobnih umetniških del predstavila grafično tehniko visokega tiska – linorez. Center sodobnih umetnosti Celje bo predstavil svoj izobraževalni program, ki mlade po vodenem ogledu v galeriji popelje v Umetniško četrt (ateljeje lokalnih umetnikov) in zaključil z delavnico na temo aktualne razstave ali delavnico, ki jo izvaja izbran celjski umetnik.

Kdaj prvič v kino?, program kratkih filmov Slon kolesari po svetu, distribucija Društvo za oživiljanje zgodbe 2 koluta

Izvajaja: Petra Slatinšek, Kinodvor
Ob programu kratkih animiranih filmov bomo v uvodnem delu predstavili nekaj misli o prvem odhodu v kino. V čem je razlika med ogledom doma, v vrtcu in v kinu? Kako oceniti, kdaj je otrok pripravljen na prvi obisk kina in kdaj je na prvi obisk kina pripravljena vrtčevska skupina? Kako izbrati pravi program za najmlajše in kako prepoznati kakovostni animirani film za najmlajše.

Celoten program Kulturnega bazara 2019 najdete na www.kulturnibazar.si.